

**Sygn. akt I ACa 917/12**

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2012r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

<b>Przewodniczący:</b>	<b>SSA Tomasz Szabelski (spr.)</b>
<b>Sędziowie:</b>	<b>SSA Bożena Wiklak</b> <b>SSO del. Marta Witoszyńska</b>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2012 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **H. A.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Burmistrzowi Gminy i Miasta S.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 18 maja 2012r. sygn. akt I C 1239/11

1. oddala apelację,
2. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

**Sygn. akt I ACa 917/12**

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 maja 2012r. Sąd Okręgowy w Kaliszu w sprawie z powództwa H. A. przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Burmistrzowi Gminy i Miasta S. o odszkodowanie i zadośćuczynienie, sygn. akt I C 1239/11, oddalił powództwo i nie obciążył powoda kosztami procesu.

Sąd Okręgowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił, przyjmując za własne, a z których wynika, że decyzją z dnia 12 czerwca 1978r. Naczelnik Miasta i Gminy w S. orzekł o przejęciu na rzecz Państwa, w zamian za świadczenie emerytalne, własności i posiadanie gospodarstwa

rolnego o powierzchni 5,93.00 ha położonego w miejscowości W., składającego się z działek oznaczonych numerami (...), będącego we władaniu M. A. oraz stwierdził, że z przekazania podlegają wyłączeniu budynki stanowiące odrębny przedmiot własności usytuowane na działce (...), na której powstaje służebność gruntowa, zaś dotychczasowa właścicielka ma prawo do

bezpłatnego użytkowania gruntu rolnego o powierzchni 0,30.00 ha na działce nr (...). Podstawę do wydania decyzji były ustalenia dotyczące osiągnięcia przez M. A. wieku emerytalnego oraz niski poziom produkcji w tym gospodarstwie. (...) objęte decyzją o przejęciu na rzecz Państwa zostały w 1978r. przekazane w użytkowanie Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w W. i Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J.. W 1982r. Rolnicza Spółdzielnia w W. została połączona do Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J..

Na skutek wniosku A. A. - spadkobiercy M. A. decyzją Wojewody K. z dnia 16 grudnia 1991 r. odmówiono stwierdzenia nieważności decyzji Naczelnika Miasta i Gminy w S. z dnia 12 czerwca 1978r. w sprawie przejęcia na własność Państwa gospodarstwa rolnego o powierzchni 5,93 ha położonej we wsi W., będącej własnością M. A..

Postanowieniem z dnia 13 października 1993r. Sąd Rejonowy w Jarocinie w sprawie I Ns 204/93 stwierdził, że spadek po M. A. zmarłej 24 kwietnia 1987r. w P. z mocy ustawy nabył w całości A. A..

Postanowieniem z dnia 4 maja 1994r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie sygn. akt I Ns 276/94, stwierdził, że spadek po A. A. zmarłym 8 grudnia 1993r. w K. na podstawie testamentu z dnia 17 marca 1992r. nabył w całości syn spadkodawcy H. A., w tym również w odniesieniu do wchodzącego w skład spadku gospodarstwa rolnego.

W dniu 14 lipca 1994r. powód H. A. wystąpił do Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. o wydanie nieruchomości położonej w miejscowości O. gmina S., powołując się na stwierdzenie nabycia spadku po A. A., postanowieniem Sądu Rejonowego w Kaliszu w sprawie I Ns 276/94.

Decyzją Urzędu Rejonowego w K. z dnia 14 lipca 1995r. stwierdzono wygaśnięcie użytkowania przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w J. nieruchomości o powierzchni 5,78.00 ha położonych we wsi W. stanowiących działki o numerach (...) oraz orzeczono o przekazaniu wyżej wymienionych nieruchomości do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Formalne przekazanie nieruchomości do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa odbyło się w dniu 29 maja 1996r. i zostało potwierdzone protokołem zdawczo-odbiorczym.

Decyzją (...) Urzędu Wojewódzkiego w P. z dnia 24 lutego 1999r. nieruchomość o powierzchni 0,1500 stanowiąca działkę nr (...) została przekazana Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Formalne przekazanie nieruchomości do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa odbyło się w dniu 25 marca 1999r. i zostało potwierdzone protokołem zdawczo-odbiorczym.

Na podstawie umowy dzierżawy z dnia 1 maja 1999r. Agencja Nieruchomości Rolnych oddała grunty o obszarze 5,93 ha w W. w dzierżawę Z. S., który zobowiązał się do uiszczania rocznego czynszu dzierżawnego w wysokości odpowiadającej równowartości 12,7 kwintali pszenicy.

Decyzją z dnia 27 stycznia 2003r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi odmówił H. A. stwierdzenia nieważności decyzji Wojewody K. z dnia 16 grudnia 1991 r. w sprawie odmowy stwierdzenia nieważności decyzji Naczelnika Miasta i Gminy w S. z dnia 12 czerwca 1978r. Kolejną decyzją z dnia 7 kwietnia 2003r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi po rozpoznaniu wniosku H. A. utrzymał w mocy decyzję z dnia 27 stycznia 2003r.

Wyrokiem z dnia 29 września 2004r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. w sprawie sygn. akt IV SA 4940/03 stwierdził nieważność decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 stycznia 2003r. i z dnia 7 kwietnia 2004r. oraz stwierdził nieważność decyzji Wojewody (...) z dnia 16 grudnia 1991 r., odmawiającej stwierdzenia nieważności decyzji Naczelnika Miasta i Gminy w S..

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2005r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K., w sprawie SKO - 159/05, stwierdziło nieważność decyzji Naczelnika Miasta i Gminy w S. z dnia 12 czerwca 1978r. Decyzja została uznana za ostateczną w dniu 23 maja 2005r.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2007r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie sygn. akt I C 424/05 nakazał Agencji Nieruchomości Rolnych - Oddział Terenowy w P. i Z. S., aby wydali powodowi H. A. nieruchomości położoną we wsi W. gmina S., składającą się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) o łącznej powierzchni 05.93.00 ha, dla której Sąd Rejonowy w Kaliszu prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...).

Wyrokiem z dnia 21 września 2010r. Sąd Okręgowy w Kaliszu w sprawie sygn. akt I C 981/08 zasądził do Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w P. na rzecz H. A. kwotę 4.540,35 zł tytułem wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości powoda w okresie od 19 września 2005r. do dnia 24 lipca 2007r., czyli za okres od wydania przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze decyzji o stwierdzeniu nieważności decyzji Naczelnika Gminy i Miasta w S. z dnia 12 czerwca 1978r. do dnia uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu, nakazującego wydanie przedmiotowej nieruchomości powodowi. Sąd oddalił powództwo w zakresie żądania odszkodowania za zniszczenie składników nieruchomości, jak i żądanie odszkodowawcze dotyczące zwrotu kosztów poniesionych w kancelariach i biurach prawnych, kosztów przejazdów i rozmów telefonicznych, zwrotu poniesionych opłat sądowych i administracyjnych, utraconych opłat obszarowych i zadośćuczynienia za utratę życiowych możliwości rozwojowych. Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 26 stycznia 2011 r. w sprawie sygn. akt I ACa 1001/10, I ACz 1153/10 oddalił apelację i zażalenie powoda od w/w wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu.

Pismem z dnia 4 kwietnia 2011r. powód H. A. wystąpił do pozwanych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Burmistrza Gminy i Miasta S. o solidarną wypłatę odszkodowania i zadośćuczynienia za bezprawne odebranie decyzją Naczelnika Miasta i Gminy S. z dnia 12 czerwca 1978r. na rzecz Skarbu Państwa gospodarstwa rolnego o powierzchni 5,93 ha, bezprawne władanie tymi nieruchomościami rolnymi i zabudowaniami, zniszczenie nieruchomości o powierzchni 0,1500 ha oraz doprowadzenie do uszczerbku na zdrowiu.

Pismem z dnia 14 kwietnia 2011 r. Burmistrz Gminy i Miasta S. poinformował powoda o braku podstaw do przyjęcia solidarnej odpowiedzialności pozwanego i wypłaty odszkodowania i zadośćuczynienia.

Powód ponownie w piśmie z dnia 4 maja 2011r. zwrócił się do Burmistrza Gminy i Miasta S. o wypłatę.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w piśmie z dnia 25 maja 2011 r. poinformował H. A. o braku podstaw do wypłaty odszkodowania, a ostatecznym postanowieniem z dnia 13 lipca 2011 r. zwrócił wniosek powoda o wypłatę odszkodowania.

Pismem z dnia 25 lipca 2011 r. powód ponowił wniosek do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wypłatę odszkodowania i zadośćuczynienie.

Postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2011r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi utrzymał w mocy postanowienie z dnia 13 lipca 2011 r.

Powód H. A. utrzymuje się z emerytury oraz pobiera dodatek pielęgnacyjny z uwagi na orzeczenie lekarskie o niezdolności do samodzielnej egzystencji. Powód mieszka w Domu Pomocy Społecznej w K. przy ul. (...).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny, Sąd Okręgowy dokonał analizy roszczeń powoda przez pryzmat obowiązujących przepisów prawa, w tym odniósł się do zarzutów braku legitymacji procesowej biernej pozwanego Burmistrza Gminy i miasta S. oraz zarzutu przedawnienia roszczeń powoda wobec pozwanego Skarbu Państwa.

Oceniając podstawy odpowiedzialności pozwanego Burmistrza Gminy i Miasta S., Sąd Okręgowy podniósł, że decyzja Naczelnika Gminy i Miasta S. z dnia 12 czerwca 1978r. została wydana na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 29 maja 1974r. o przekazywaniu gospodarstw rolnych na własność Państwa za rentę i spłaty pieniężne (Dz. U. Nr 21, poz. 118)

w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 października 1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140), która utraciła moc 1 stycznia 1983r., tj. w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 268). W myśl art. 59 ust. 3 tej ostatniej ustawy przekazanie gospodarstwa rolnego Państwu następowało w drodze decyzji terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego.

Z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, póź. 291) przestały istnieć dotychczasowe terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej i szczególnej, a ich kompetencje przejęły organy nowoutworzonych gmin oraz organy administracji rządowej. Artykuł 5 pkt 19 lit. b ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 291) w brzmieniu obowiązującym w dniu wejścia w życie tej ustawy wskazywał, że sprawy z zakresu art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin przeszły do właściwości rejonowych organów rządowej administracji ogólnej. Ustawa z dnia 14.12.1982 r. utraciła moc z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 1997 r. Nr 28, poz. 153 ze zm.), która nie reguluje kwestii przejścia gospodarstwa rolnego w zamian za rentę lub inne świadczenia pieniężne, a zatem kwestia ta nie została przypisana do właściwości żadnego organu. Jednakże zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 1992r. w sprawie III CZP 145/91, opubl. OSNC 1992/9/149, „od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 16, póź. 95 ze zm.) odpowiedzialność za powstałą przed tą datą szkodę – spowodowaną wydaniem przez terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego decyzji administracyjnej dotkniętej nieważnością i uchylonej w związku z tym przez organ nadzoru, jeżeli nieważna decyzja administracyjna została wydana w zakresie kompetencji, które na mocy ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198 ze zm.) z dniem 27 maja 1990 r. przeszły do właściwości rejonowych organów rządowej administracji ogólnej - ponosi Skarb Państwa."

W myśl art. 94 tej ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną - Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) do właściwości starosty przechodzą, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, jako zadania z zakresu administracji rządowej, określone w przepisach zadania urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej oraz zadania i kompetencje kierowników tych urzędów. Starosta wykonuje zadania z zakresu administracji rządowej w odniesieniu do nieruchomości państwowych i jako reprezentant Skarbu Państwa – właściciela nieruchomości, a więc jest uprawniony do podejmowania działań przede wszystkim w sferze cywilnoprawnej. Szczegółowy sposób gospodarowania określony został w art. 23 ustawy o gospodarce nieruchomościami. W myśl art. 23 ust. 1 pkt 8 tej ustawy starosta wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej jest statio fisci Skarbu Państwa w sądowych postępowaniach cywilnych procesowych, nieprocesowych w tym wieczysto księgowych (zob. wyrok Sądu Najwyższego dnia 2 lipca 2004r. II CK 405/03 opubl. Lex nr 174135).

Sąd zwrócił przy tym uwagę, że w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 maja 2008r. w sprawie I OW 13/08 LEX nr 478988, Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że w ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 109, poz. 464 ze zm.) zostały określone zasady gospodarowania mieniem Skarbu Państwa w odniesieniu do nieruchomości rolnych w rozumieniu kodeksu cywilnego oraz zasady gospodarowania nieruchomościami rolnymi przejmowanymi na własność Skarbu Państwa na podstawie decyzji administracyjnych lub innych tytułów.

W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego ta regulacja szczególna wyłącza stosowanie art. 94 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.), który stanowi, że do właściwości starosty przechodzą, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, jako zadania z zakresu administracji rządowej, określone w przepisach zadania urzędów rejonowych rządowej

administracji ogólnej oraz zadania i kompetencje kierowników tych urzędów. Analiza tego przepisu prowadzi do wniosku, że uzależnia on właściwość starosty od spełnienia dwóch warunków:

- 1) braku przepisów szczególnych,
- 2) obowiązywanie przepisów ustanawiających zadania i kompetencje kierowników urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej.

Regulacją szczególną jest regulacja zawarta w ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1700), która kompetencje w zakresie gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przyznała Agencji Nieruchomości Rolnych (wcześniej określonej jako Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa), w tym kompetencje w zakresie nieruchomości rolnych przejmowanych na własność Skarbu Państwa.

Ustalenia organu właściwego, w ocenie Sądu I instancji, należało zatem poszukiwać w zasadach ustalania właściwości organu wyższego stopnia wobec Agencji Nieruchomości Rolnych. Według art. 17 k.p.a., organem wyższego stopnia w rozumieniu kodeksu w stosunku do organów innych niż określone w art. 17 pkt 1 i 2 są odpowiednie organy nadrzędne lub właściwi ministrowie. Według art. 3 ust. 2 powołanej ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa nadzór nad Agencją sprawuje minister właściwy do spraw rozwoju wsi. Zatem organem wyższego stopnia wobec Agencji Nieruchomości Rolnych w rozumieniu kodeksu postępowania administracyjnego, w przekonaniu Sądu, jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Następnie Sąd Okręgowy podniósł, że postępowanie wykazało, iż decyzją Wojewody (...) z dnia 14 lipca 1995r. przedmiotowa nieruchomość składająca się z działek o numerach (...) została przekazana do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Następnie na mocy decyzji Wojewody (...) decyzją z dnia 24 lutego 1999r. nieruchomość została przekazana Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa – obecnie funkcjonującej pod nazwą Agencja Nieruchomości Rolnych. Tym samym, dokonując analizy materiału dowodowego sprawy Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że Miasto i Gmina S. nie przejęła na własność nieruchomości będącej przedmiotem sprawy, która została przekazana do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, zatem Miasto i Gmina S. reprezentowana Burmistrza nie posiadała legitymacji procesowej w niniejszej sprawie, co determinowało oddalenie powództwa w stosunku do tego pozwanego.

Odmienne natomiast Sąd I instancji ocenił odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa, uznając, że Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. jest co do zasady odpowiedzialny za szkodę w związku z wydaniem decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. Podstawę prawną odpowiedzialności Skarbu Państwa w ocenie Sądu, stanowi przepis art.160 § 1 k.p.a. Sąd przywołał przy tym pogląd Sądu Najwyższego, który w uchwale pełnego składu z dnia 31 marca 2011 r. sygn. akt III CZP 112/10, opubl. OSNC 2011/7-8/75 przyjął ostatecznie, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji.

Jednocześnie Sąd przypomniał, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 23 września 2003 r., K 20/02 (Dz. U. Nr 170, poz. 1660), stwierdził, że art. 160 § 1 w części ograniczającej odszkodowanie za niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej do rzeczywistej szkody jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Jednocześnie wskazał, że znajduje to zastosowanie do szkód powstałych od dnia 17 października 1997 r., tj. od daty wejścia w życie Konstytucji RP. W ten sposób został zróżnicowany zakres odpowiedzialności odszkodowawczej za decyzje wydane przed dniem 1 września 2004 r. Ma to również wpływ na obecne roszczenia. Strona może się bowiem domagać odszkodowania za poniesione straty oraz utracone korzyści na podstawie art. 160, jeśli szkoda powstała między dniem 17 października 1997 r. a dniem 31 sierpnia 2004 r. Natomiast jeśli powstała ona przed dniem 17 października 1997 r., może domagać się w tym trybie tylko odszkodowania za poniesione straty.

Konkludując powyższe rozważania, Sąd Okręgowy stwierdził, że w niniejszej sprawie jako podstawę prawną odpowiedzialności strony pozwanej należało uznać przepis art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a., a skoro z art. 160 § 6 k.p.a. wynika, trzyletni okres przedawnienia roszczenia o odszkodowanie od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., a z poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń wynika, że decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K. stwierdzająca nieważność decyzji Naczelnika Miasta i Gminy S. z dnia 12 czerwca 1978r. stała się ostateczna w dniu 23 maja 2005r., to w ocenie Sądu, należało stwierdzić, że z dniem 23 maja 2008r. nastąpiło przedawnienie roszczenia powoda o odszkodowanie. Tymczasem powód skierował swoje roszczenie do strony pozwanej dopiero w kwietniu 2011 r., a zatem, jak podkreślił Sąd, uczynił to przeszło dwa lata po upływie terminu przedawnienia.

Niejako na marginesie Sąd Okręgowy podniósł także, że w omawianej sprawie powód, wbrew ciężącemu na nim ciężarowi dowodowemu, nie przedstawił dowodów wskazujących zarówno na powstanie szkody, jak i doznaniu przez powoda uszczerbku na zdrowiu.

Rozstrzygnięcie powyższe zaskarżył powód, zarzucając naruszenie ważnego interesu społecznego i zasad równości podmiotów wobec prawa. W ocenie skarżącego, skoro Ministerstwo Rolnictwa mogło mijać się z prawem i działać na niekorzyść poszkodowanego przez ponad dwadzieścia lat, to i poszkodowany powinien mieć taki sam okres do zwrócenia się o odszkodowanie.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest nieuzasadniona.

Przede wszystkim wypada stwierdzić, że zaskarżony wyrok wydany został przez Sąd Okręgowy w oparciu o prawidłowo ustalony stan faktyczny, którego skarżący nawet nie próbował kwestionować. Z kolei prawidłowo ustalona podstawa faktyczna rozstrzygnięcia pozwoliła Sądowi na właściwe zastosowanie prawa materialnego i procesowego, w świetle których to przepisów roszczenia powoda nie mogły zostać uwzględnione.

Po pierwsze wbrew oczekiwaniom powoda, w rozpatrywanej sprawie należało zgodzić się z Sądem I instancji, że pozwany Burmistrz Miasta i Gminy w S., co do zasady nie miał legitymacji procesowej biernej w omawianej sprawie, bowiem nie ponosił odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez wydanie w dniu 12 czerwca 1978r. przez Naczelnika Gminy i Miasta S. decyzji administracyjnej, która następnie uznana została za nieważną. Sąd Apelacyjny akceptuje wywody prawne przeprowadzone przez Sąd meriti, a brak zarzutów apelacji w tym zakresie nie wymaga ponownego ich przytaczania, czy też rozwijania.

Należało zgodzić się także z Sądem I instancji, że co do zasady w ustalonym stanie faktycznym, odpowiedzialność za ewentualne szkody doznane przez powoda, a będące następstwem w/w decyzji, ponosi Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie art.160 § 1 k.p.a. Przy czym, jak trafnie przyjął Sąd Okręgowy, powołując przy tym, pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale pełnego składu z 31 marca 2011r. III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75, wobec faktu, że decyzja wyrządzająca szkodę wydana została przed dniem wejścia w życie Konstytucji (tj. przed 17.10.1997r.) odpowiedzialność ta nie obejmowała utraconych korzyści, a jedynie szkodę rzeczywistą (damnum emergens). Rzecz w tym, że szkodę taką powód, na podstawie art.6 k.c., miał obowiązek udowodnić. Tymczasem w rozpatrywanej sprawie H. A. nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych dla wykazania powstania szkody, jej wysokości oraz związku przyczynowego pomiędzy ewentualną szkodą, a decyzją z dnia 12 czerwca 1978r., która tę szkodę miała wywołać. Na rozprawie w dniu 9 maja 2012r. powód wprost oświadczył, że nie zgłasza żadnych wniosków dowodowych poza wnioskami zgłoszonymi w pozwie, zaś do pozwu załączył jedynie dokumenty obrazujące drogę podejmowaną przez powoda dla wzruszenia decyzji z 12 czerwca 1978r. i odzyskania nieruchomości, a także wezwania do zapłaty kierowane przez powoda do pozwanych. Dokumenty te nie dowodzą jednak, jak to już podniesiono, że w wyniku wadliwej decyzji powód doznał szkody i jaka była jej wysokość.

Powód nie zgłosił także żadnych dowodów wskazujących na to, że w wyniku wydania wadliwej decyzji administracyjnej, czy też w wyniku działań pozwanych, doznał uszkodzenia ciała, czy też rozstroju zdrowia, o których pisał w pozwie, dających możliwość domagania się zapłaty zadośćuczynienia na podstawie art.445 § 1 k.c. Na marginesie jedynie wypada zwrócić uwagę skarżącego, że w świetle opinii biegłego lekarza kardiologa sporządzonej w sprawie Sądu Okręgowego w Kaliszu z powództwa H. A. przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych, sygn. akt IC 981/10, załączonych do akt omawianej sprawy, schorzenia jakimi dotknięty jest powód nie pozostają w związku przyczynowym z prowadzonymi przez powoda postępowaniami administracyjnymi, a są następstwem chorób samoistnych.

Roszczenie powoda, poza tym, że nie zostało udowodnione, nie mogło być uwzględnione także i z tej przyczyny, że uległo przedawnieniu. Sąd Okręgowy rozważając podniesiony przez pozwaną Skarb Państwa zarzut przedawnienia, celnie wskazał na przepis art.160 § 6 k.p.c., zgodnie z którym roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art.156 § 1 k.p.a., stała się ostateczna.

W omawianej sprawie wadliwa decyzja Naczelnika Gminy i Miasta w S. z dnia 12 czerwca 1978r. uznana została za nieważną na podstawie decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K. z dnia 19 kwietnia 2005r. w sprawie SKO – 159/05, która to decyzja stała się ostateczną w dniu 23 maja 2005r. Od tej daty, stosownie do uregulowania art.160 § 6 k.p.c. rozpoczął bieg trzyletni okres przedawnienia roszczeń odszkodowawczych opartych na przepisie art.160 § 1 k.p.c., a zatem termin ten upłynął w dniu 23 maja 2008r. Pozew w tej sprawie powód złożył dopiero w dniu 13 września 2011r., a zatem ponad trzy lata po upływie terminu przedawnienia. Roszczenie powoda przedawniło się także w oparciu o przepisy prawa cywilnego tj. art.442 § 1 k.c., bowiem niewątpliwie z chwilą stwierdzenia nieważności decyzji Naczelnika Miasta i Gminy S., powód miał wiedzę o ewentualnej szkodzie i podmiotowi obowiązanemu do jej naprawienia, a w toku postępowania nie wykazał by wiedzy takiej nie posiadał. W tych okolicznościach, wobec tak znacznego uchybienia terminowi przedawnienia, a także wobec nieudowodnienia szkody, brak było podstaw, aby uznać fakt podniesienia przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia za sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Tym bardziej, że w lipcu 2008r., a więc jedynie dwa miesiące po terminie, powód niemal identyczne roszczenia, jak w sprawie niniejszej skierował przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych, a zatem wydaje się miał możliwość dochodzenia swych roszczeń w terminie, także przeciwko Skarbowi Państwa.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 k.p.c. oddalił apelację powoda, jako oczywiście bezzasadną, a zważywszy na trudną sytuację majątkową i życiową powoda, Sąd na podstawie art.102 k.p.c. postanowił nie obciążać powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.